

Kúria

végzés

Az ügy száma: Bfv.II.842/2018/9.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: . Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes bíró
Az eljárás helye:
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2018. december 10.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): ... és társai
Első fok: Járásbíróság 5.B.98/2017/27. ítélet, 2017. július 3. tárgyalás
Másodfok: Törvényszék Bf.494/2017/17. ítélet, 2018. március 2. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: ... VII. rendű terhelt védője, ... VI. rendű és ... VII. rendű terhelt közös védője
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt ... és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... VII. rendű terhelt védője, valamint a ... VI. rendű terhelt és ... VII. rendű terhelt közös védője által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálván

- ... VI. rendű terhelt és ... VII. rendű terhelt közös védője által az eljárás felfüggesztésére, valamint a 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdés 1. pontja és a Kúria 4/2005. BJE jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát elutasítja;

- a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.B.98/2017/27. számú ítéletét és a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.494/2017/17. számú ítéletét ... VI. rendű és ... VII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. 1. A Zalaegerszegi Járásbíróság a - megismételt eljárásban - 2017. július 3. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 5.B.98/2017/27. számú ítéletével:
- [2] ... VI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki
2 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntettségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont],
76 rendbeli bűnsegédként - 32 esetben folytatólagosan - elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés b) pont],
26 rendbeli bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés a) pont], és
38 rendbeli bűnsegédként folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás büntettségében (korábbi Btk. 276. §).
Ezért őt - halmazati büntetésül mint bünszervezetben elkövetőt - 3 év fegyházbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltásra és 1 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról.
- [3] ... VII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki
2 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont],
58 rendbeli bűnsegédként - 28 esetben folytatólagosan - elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés b) pont],
16 rendbeli bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés a) pont], és
28 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás büntettségében (korábbi Btk. 276. §).
Ezért őt - halmazati büntetésül mint bünszervezetben elkövetőt - 3 év fegyházbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltásra és 1 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról.
A VI. rendű és VII. rendű terheltek tekintetében rendelkezett még a polgári jogi igényekről, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [4] A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a 2018. március 2. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.494/2017/17. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a VI. rendű és VII. rendű terheltek tekintetében helybenhagyta.
- [5] 2. Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 20-85. oldal), a másodfokú bíróság által nem korrigált és irányadónak elfogadott (másodfokú ítélet 15. oldal 2. bekezdés) tényállás lényege a következő:
- [6] Elöljáróban a Kúria megjegyzi, a tényállás áttekinthetőségét rendkívüli módon nehezíti, hogy az elsőfokú bíróság - kifogásolható módon - a megállapított bűncselekményeket nem rendelte a megfelelő tényállási pontokhoz, ami legalább az ítélet indokolási részében elvárható.

- [7] Egyúttal előrebocsátja, hogy a Legfelsőbb Bíróság, illetőleg a Kúria felülvizsgálati ügyekben folytatott gyakorlata a tényálláshoz kötöttség ténybeli terjedelmét a támadott ügydöntő határozat szószoros értelmében vett tényállást megállapító részében foglalt tényeknél tágabbnak tekinti. A tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálándó, ezért a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2. indokolás, BH 2015.216.I., BH+ 2014.9.388.I., BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.). Ennek megfelelően a tényálláshoz tartoznak az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).
- [8] 2.1. A tényállás bevezető része:
Az I. rendű terhelt 2011 nyarán elhatározta, úgy jut pénzhez, hogy különféle cégek nevére, hamis okiratokkal a **mobilszolgáltató 1** és a **mobilszolgáltató 2** viszonteladói üzleteiben az eljáró ügyintézőket a szerződéskötő személye és a fizetési szándék tekintetében tévedésbe ejtve kis, vagy jelképes kezdőösszeg befizetése után, előfizetéssel nagy értékű mobiltelefonokat vásárol, majd azokat értékesíti. Az I. rendű terhelt későbbi tevékenységéhez „idővel” csatlakozott a VI. rendű és VII. rendű terhelt, valamint 2011. december 20. napjával **személy 1**.
- [9] Az I. rendű terhelt a X. rendű terhelttel hamis személyazonosító igazolványokat és lakcímet igazoló hatósági igazolványokat (közokiratokat) készíttetett. A X. rendű terhelt 2011. november 1. és 2012. január 31. napjai között nyomdai úton állította elő a hamis közokiratokat.
- [10] Ehhez az I. rendű terhelt - a IX. rendű terhelt közvetítésével - a X. rendű terhelt rendelkezésére bocsátott egy kártyanyomtató gépet, egy hordozható számítógépet, továbbá az I. rendű és VI. rendű terhelt a X. rendű terheltnak adta át a pénzt, cégek vezető tisztségviselőinek személyes adatait és aláírásmintáit, valamint a közokiratokat később felhasználó IV. rendű, V. rendű és XIII. rendű terheltek fényképeit. Az elkészült hamis közokiratokat a hamisító X. rendű terhelttől a IX. rendű terhelt hozta el és adta át az I. rendű, VI. rendű és VII. rendű terheltnak.
Az I. rendű terhelt ismeretlen személlyel is készíttetett ugyanilyen hamis közokiratokat. Az I. rendű terhelt a XI. rendű és XII. rendű terheltekkel hamis közjegyzői aláírási címpéldányokat és hamis céges bankszámlakivonatokat készíttetett.
- [11] Ehhez adatokat, fényképeket, közjegyzői címpéldányokat és közjegyzői bélyegzőket, pénzügyi bankszámlaszerződéseket, banki bélyegzőket, és cégbélyegző mintákat adott át a IX. rendű és X. rendű terhelteknek. Több esetben a VI. rendű és VII. rendű terhelt adta át részükre az adatokat papírcetlin vagy SMS-ben (telefonos rövid szöveges üzenetben).
- [12] A IX. rendű és X. rendű terheltek hozzávetőlegesen 2011. október 5. és 2012. január 13. napja között készítették el a hamis okiratokat, a hamis cégbélyegzőket, a bankszámlaszerződésekhez a hamis banki bélyegzőket, illetve az aláírási címpéldányokhoz a hamis közjegyzői bélyegzőket.
- [13] A bűnszervezetet 2011 nyaratól 2012 januárjáig (elsőfokú ítélet 151. oldal 3. bekezdés) az I. rendű terhelt irányította és a feladatokat elosztotta. (Ebben 2011. december 20-tól vett részt **személy 1** is.) Az I. rendű terhelt biztosította az anyagi forrást. Társait utasítással és információkkal látta el, meghatározta az egyes vásárlások helyszínét és a vásárolandó mobiltelefonok típusát.
- [14] A VI. rendű és VII. rendű terheltek kisebb részben a hamis okiratok, bélyegzők stb. legyártatásában, szállításában, az I. rendű, IV. rendű és V. rendű terheltekhez történő eljuttatásában működtek közre, míg fő feladatuk a társaik vásárlási helyekre fuvarozása volt. Mindketten tisztában voltak azzal, hogy az okiratok és a bélyegzők hamisak, és azokat mire fogják felhasználni. Annak tudatában szállították társaikat, hogy társaik milyen bűncselekményt fognak elkövetni.
- [15] A IV. rendű, V. rendű és XIII. rendű terheltek a saját fényképükkel, de más személyek adataival készült hamis személyi igazolványok és más hamis okiratok felhasználásával megkötötték az előfizetői szerződéseket és megvásárolták a mobiltelefonokat, majd azokat eljuttatták az I. rendű terhelthez.

- [16] Az I. rendű terhelt és társai a sértettek ügyintézőit a szerződéskötő személye és a fizetési szándék tekintetében tévedésbe ejtették. Az I. rendű terhelt irányításával a megszerzett mobiltelefonokat még a szerzés napján vagy rövid időközrel értékesítették. A SIM-kártyákat néhány napig saját célra használták vagy eladták.
- [17] Az I. rendű terhelt és társai - így a IV. rendű, V. rendű, VI. rendű, VII. rendű és 2011. december 20-tól **személy 1** (lásd: elsőfokú ítélet 150. oldal 6. bekezdés, és a vád alá nem helyezett **személy 1** kivételével az előbbi terheltek, elsőfokú ítélet 151. oldal 4. bekezdés) - hosszabb időn keresztül, összehangoltan, rendszeres anyagi haszonszerzésre törekedve, előre megbeszéltek szerint, jól szervezetten követték el a bűncselekményeiket.
- [18] A bűnszervezet fogalmi elemeire vonatkozó „mindezen ismérveket a bűnszervezetben elkövetéssel érintett vádlottak tudata a cselekmények elkövetésekor átfogta [...] mind a végrehajtók, így a IV. r. és V. r. vádlottak, mind a közbenső vezetők, azaz a VI. r. és VII. r. vádlottak ismerték a csoport működését, annak felépítését, illetőleg tisztában voltak egymás tevékenységének mintegy láncolatos jellegével is” (elsőfokú ítélet 152. oldal 2. bekezdés).
- [19] 2.2. A VI. rendű és VII. rendű terhelt a társaikat gépkocsival az adott üzlethez szállították, ahová egyedül a IV. rendű, V. rendű vagy XIII. rendű terhelt ment be, s magát cégvezetőnek kiadva előfizetői szerződést kötött és vásárolt mobiltelefonokat:
- [20] A VI. rendű terhelt 2011. október 24. és 2011. december 11. napjai között a vásárló IV. rendű terheltet, valamint a vásárlásra is iránymutatást adó I. rendű terheltet szállította (tényállás I.1-48. pont); 2011. december 12-én a vásárló IV. rendű terheltet szállította [tényállás I.49-51. pont (a vásárlások ekkor megghiúsultak)]; 2012. január 11-én a vásárló XIII. rendű terheltet szállította. Megelőzően elvitte fényképet készíttetni, majd az I. rendű terhelthez vitte eligazításra, hogy hová menjenek vásárolni, valamint a megvásárolt mobiltelefonokat átadta az I. rendű terheltnak, akivel azokat közösen értékesítették (tényállás IV.1-2. pont).
- [21] A VII. rendű terhelt 2011. december 28. és 2011. december 29. napjai között a vásárló IV. rendű terheltet, valamint az I. rendű terheltet és **személy 1**et szállította (tényállás I.57-60. pont); 2011. október 22. és 2011. november 8. napjai (tényállás II.10-27. pont) és 2011. november 18. és 2011. december 17. napjai (tényállás II.29-45. pont) között a vásárló V. rendű terheltet szállította; 2012. január 13. és 2012. január 21. napjai között a vásárló ismeretlen személyt szállította (tényállás III.1. és 3. pont).
- [22] 2011. november 8-án a vásárló V. rendű terheltet a VI. rendű vagy a VII. rendű terhelt szállította, de a másikuk legalább a vásárló kísérlője volt (tényállás II.28. Pont).
- [23] Tehát a VI. rendű terhelt 2011. október 24. és 2012. január 11. napjai, míg a VII. rendű terhelt 2011. október 22. és 2012. január 21. napjai között társaik gépkocsival szállításával - egy esetben a vásárló kísérésével (tényállás II.28. pont) - működtek közre a mobiltelefonok megvásárlásában. Ily módon 2011. október 22. és 2012. január 21. napjai között az ország különféle helységeiben, párhuzamosan kétféle személyi felállásban folyt a mobiltelefonok vásárlása.
- [24] A **mobilszolgáltató 1** sértett sérelmére - az I. rendű terhelt által a VI. rendű és VII. rendű, valamint más terheltek együtt okozott összesen 15.519.000 forint káron belül - a VI. rendű terhelt 6.591.240 forint kár okozásában (további 739.340 forint erejéig a cselekmény kísérleti szakban maradt), míg a VII. rendű terhelt 4.357.730 forint kár okozásában vett részt.
- [25] A **mobilszolgáltató 2** sértett sérelmére - az I. rendű terhelt által a VI. rendű és VII. rendű, valamint más terheltek által együtt okozott összesen 24.826.700 forint káron belül - a VI. rendű terhelt 12.199.096 forint kár okozásában, míg a VII. rendű terhelt 8.960.419 forint károkozásában vett részt.
- [26] **II. 1.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője, valamint a VII. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.
- [27] 1.1. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője a

felülvizsgálati indítványát (Bfv.II.842/2018. számú ügy) a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján több okból, illetve célból:

- elsődlegesen az eljárás felfüggesztése és normakontroll végett az Alkotmánybírósághoz fordulás érdekében;
- másodlagosan a VI. rendű terhelt tekintetében törvényes vád hiánya [korábbi Be. 373. § (1) bekezdés I.c) pont] miatt, hatályon kívül helyezés és az eljárás megszüntetése érdekében;
- harmadlagosan a tárgyalásnak olyan személy (védő) távollétében megtartása miatt, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező [korábbi Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pont], hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében;
- negyedlegesen a bűnösség törvénysértő megállítása miatt, felmentés érdekében,
- ötödlegesen - bár formálisan e két indítványt összevonta - a bünszervezetben elkövetés megállapítása következtében a bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, a bünszervezetben elkövetés mellőzése és enyhébb büntetés kiszabása érdekében nyújtotta be.

[28] A VII. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványát (Bfv.II.845/2018. számú ügy) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulata alapján a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása következtében a bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, a bünszervezetben elkövetés megállapításának mellőzése és enyhébb büntetés kiszabása érdekében nyújtotta be.

[29] A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének ötödleges felülvizsgálati indítványa, valamint a VII. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa tehát azonos tartalmú.

[30] 1.1.1. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője a felülvizsgálati indítványában indítványozta, hogy a Kúria az eljárást függessze fel és forduljon normakontroll érdekében az Alkotmánybírósághoz, mert a bünszervezet törvényi fogalma [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 459. § (1) bekezdés 1. pontja, bár az megegyezik a korábbi Btk. 137. § (1) bekezdés 8. pontjával] és a Kúria 4/2005. BJE jogegységi határozata sérti a jogbiztonság, a törvényesség és a bűnfelelősség alkotmányos követelményét. Érveit részletesen megjelölte és kifejtette. Utalt egyúttal arra is, hogy indítványát már a 2014. december 19-én kelt beadványában előterjesztette, de azzal a bíróság érdemben nem foglalkozott.

[31] 1.1.2. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének indítványa szerint a bíróság a VI. rendű terhelt tekintetében törvényes vád hiányában járt el.

[32] A korábbi Be. 2. § (2) bekezdésére, valamint a Kúria BK 1. számú véleményére hivatkozással a cselekmény pontos körülírását hiányolta. Érveit részletesen megjelölte.

[33] 1.1.3. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője szerint az

elsőfokú bíróság úgy tartotta meg a tárgyalást, hogy azon egymással érdekellentétben álló terheltek védelmét látta el ... ügyvéd.

- [34] Ezen ügyvéd 2016. február 10-én az I. rendű terhelte védelmét látta el, holott az I. rendű és V. rendű terhelte között érdekellentét volt. Ugyanez az ügyvéd 2017. május 10-12-én az V. rendű terhelte védelmét látta el, holott az I. rendű és az V. rendű terhelte között érdekellentét volt. 2017. május 10-11-én pedig a IV. rendű terhelte védelmét látta el, holott az I. rendű és a IV. rendű terhelte között érdekellentét volt.
- [35] 1.1.4. A VI. rendű és VII. rendű terhelte közös védője szerint az általa védett terheltek bűnösségének a megállapítása törvénysértő. Ezt az indítványát azzal indokolta, hogy az elkövetéssel okozott kár mértékének a megállapítása nem történt meg. A csalás törvényi tényállási elemeként meghatározott kár összegének a meghatározása általában a pénzben kifejezett - általános forgalmi adóval növelt - kiskereskedelmi forgalmi értéket jelenti. A bíróságok azonban a sértettek - saját, időnként pl. kedvezményes árképzéssel kialakított - ún. listaárakat vették figyelembe a kár összegének a meghatározásakor.
- [36] A VI. rendű és VII. rendű terhelte közös védője szerint a kiskereskedelmi forgalmi érték megállapítására „kizárólagosan” igazságügyi tárgy- és értékszakértő adhatott volna megfelelő érdemi választ, mert az különleges szakértelmet igényel.
- [37] Ennek hiánya anyagi jogi szabálysértés, s így a VI. rendű és VII. rendű terhelteket fel kell menteni.
- [38] 1.1.5. A VI. rendű és VII. rendű terhelte közös védője, valamint a VII. rendű terhelte védője szerint a bűnszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása folytán a bűncselekmények minősítése törvénysértő, és ezáltal törvénysértően súlyos a kiszabott büntetés is.
- [39] 1.1.5.1 A VII. rendű terhelte védője szerint nem működött bűnszervezet. Az elkövetés idejében az elkövetők alkalmoszerű csoportosulásaiban, laza társulásokban, tervezettség és összehangoltság nélküli elkövetések történtek. Az életvitelszerű megélhetés biztosítására törekvés, a magas fokú konspiráció, a fejlett (alá-fölérendeltségen, utasítási jog érvényesülésén alapuló) hierarchia, az elkövetés lényegi kérdéseiben való előzetes megállapodás hiányzott.
- [40] A VII. rendű terhelte a megélhetését nem alapozta a bűncselekmények elkövetésére. Tudata nem fogta át, hogy az összeadódott elkövetési érték folytán a büntetési tétel eléri az öt évet, márpedig a bűnszervezet megállapításához az egyenes szándék szükséges.
- [41] 1.1.5.2. A VI. rendű és VII. rendű terhelte közös védője szerint sem állapíthatóak meg a bűnszervezet fogalmi elemei. Ehhez elégtelen a tényállásban megfogalmazott egyetlen mondat (elsőfokú ítélet 29. oldal 6. bekezdés: „... I. r. vádlott és társai hosszabb idő keresztül, összehangoltan, rendszeres anyagi haszonszerzésre törekedve, előre megbeszéltek szerint, jól szervezeten követték el bűncselekményeiket.”).
- [42] Nem állapítható meg a hosszabb időre szervezettség. A tényállás nem tartalmazza, hogy mikortól

működött a szervezet, továbbá, hogy ahhoz - abba homályosan megfogalmazott „idővel” - mikor kapcsolódott be a VI. rendű és VII. rendű terhelt, akiknek pedig „semmi köze nem volt” az előkészítéshez és a szervezéshez. A szervezet legfeljebb három hónapig működött, amelyből a VI. rendű és VII. rendű terhelt két hónapig vett részt.

- [43] Nem állapítható meg az összehangolt működés. A bünszervezet meglétéhez magasabb szintű koordináció szükséges, amely magában foglalja a szervezeten belüli hierarchikus viszonyokat, az egyes tevékenységi szintek elkülönülését, a parancsok kiadásának rendszerét, a kapcsolattartás nyílt és konspirált módszereit, a juttatásokat, a kifelé történő egységes fellépést. Minderre nincs adat a tényállásban.
- [44] A közös védő szerint az elsőfokú bíróság és a másodfokú bíróság vonatkozó megállapításai eltérnek egymástól. Az elsőfokú bíróság nem határozta meg, hogy kikből állt a bünszervezet. Az csak abból derül ki, hogy kit ítelt el mint bünszervezetben elkövetőt.
- Ellentmondás, hogy az elsőfokú bíróság irányítónak az I. rendű terheltet, középső szinten a IV. rendű, V. rendű és XIII. rendű terheltet, majd ezután a VI. rendű és VII. rendű terheltet nevezte meg (elsőfokú ítélet 29. oldal 3-5. bekezdés). Ugyanakkor a másodfokú bíróság - azon túl, hogy az I. rendű terhelt az irányító - középírányítónak jelöli meg a VI. rendű és VII. rendű terheltet, míg a hierarchia aljára teszi a végrehajtókat, „különösen” a IV. rendű és V. rendű terheltet.
- [45] További ellentmondás, hogy a másodfokú bíróság szerint az I. rendű terhelt a befolyt hasznót visszaosztotta (nem jelölve: 18. oldal 1. bekezdés), amit az elsőfokú bíróság nem rögzített.
- [46] Téves, hogy a másodfokú bíróság szerint az egész szervezetet egy ember koordinálta (nem jelölve másodfokú ítélet 18. oldal 1. bekezdés). Előbb **személy 1** 2009-ben hívta fel a IV. rendű terheltet bűncselekmények elkövetésére, s az elkövetői körbe az I. rendű terhelt csak később lépett be. Az irányításban ezt követően is részt vett **személy 1**.
- [47] Iratellenes megállapítás, hogy a tényállás IV. pontjában a megvásárolt mobiltelefonokat a VI. rendű terhelt adta át az I. rendű terheltnek, akivel azokat közösen értékesítették.
- [48] A cél.
- A folytatólagosan elkövetett csalások ugyan törvényi egységet képeznek, de a VI. rendű és VII. rendű terhelt nem volt tisztában azzal, hogy a „bünszervezet” célja a folytatólagos elkövetés jogi konstrukciója folytán öt évi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése. Ők csak a részvételükkel érintett részcsselekményekből vonhattak következtetést erre a célra, ezért esetükben a bünszervezetben elkövetés nem állapítható meg.
- [49] A tudattartalom.
- A 4/2005. BJE jogegységi határozat szerinti vizsgálódás elmaradt, a tényállásban nem is szerepel, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt tudott arról, hogy tevékenységükkel bünszervezet működéséhez nyújtanak segítséget. Hivatkozott ugyan az elsőfokú ítélet 152. oldal 2. bekezdésében foglaltakra {„mindezen ismérveket a bünszervezetben elkövetéssel érintett vádlottak tudata a cselekmények elkövetésekor átfogta [...] mind a végrehajtó, így IV. r. és V. r. vádlottak, mind a közbenső vezetők, azaz a VI. r. és VII. r. vádlottak ismerték a csoport működését, annak felépítését, illetőleg tisztában voltak egymás tevékenységének mintegy láncolatos jellegével is”}, ennek kapcsán mégis azt vitatta, hogy másokat (pl. a XIII. rendű terheltet) miért nem tekintették a bíróságok bünszervezetben elkövetőnek.
- [50] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.861/2018/1. számú átiratában a védők felülvizsgálati indítványait részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.
- [51] A Legfőbb Ügyészség szerint az esetleges alkotmány sértéssel összefüggő megállapítások kívül esnek a felülvizsgálat körén. A védő alapügyben előterjesztett indítványát pedig az elsőfokú bíróság megküldte az Alkotmánybíróság részére, amely azonban azt nem találta megalapozottnak.

- [52] A törvényes vád hiánya felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható, mert - a 2018. július 1. napjától hatályba lépett - a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 649. § (2) bekezdés c) pontja (a vád törvényességét érintően) kizárólag azt tekinti a felülvizsgálatot megalapozó ún. abszolút eljárási szabálysértésnek, amikor a bíróság az arra nem jogosult által emelt vád alapján hozott határozatot. A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője pedig nem ezt kifogásolta.
- [53] Az indokolási kötelezettség megsértése ma már csupán akkor alapozhat meg felülvizsgálatot, ha az indokolás a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, 608. § (1) bekezdés f) pont], a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője azonban az indokolási kötelezettség támadása körében nem ezt sérelmezte.
- [54] Az továbbra is felülvizsgálati ok, ha (érdekellentétben lévő terheltek védelmét ellátó védő miatt) a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont]. A más terheltekhez kapcsolódó kizárási ok azonban a felülvizsgálati indítvánnyal érintett VI. rendű és VII. rendű terheltekre nem hat ki semmilyen módon.
- [55] A Legfőbb Ügyészség szerint a felülvizsgálati indítványok a bünszervezet megállapítását sérelmező körben alaptalanok.
- [56] A felülvizsgálat során irányadó tényállást a bevezető rész, az egyes cselekményeket részletező megállapítások, valamint az indokolásban szereplő ténymegállapítások együttese képezi. Mindez pedig tartalmazza a bünszervezetben elkövetés megállapításának alapjául szolgáló valamennyi lényeges tényt és körülményt.
- [57] Tévesen állítja a védő, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt szerepe tekintetében az elsőfokú bíróság és a másodfokú bíróság indokolása eltér egymástól, mert a bíróságok az ügyész vádbeszédében foglalt érvelést azzal egyetértve és egyezően elfogadták.
- [58] Nem alapos a folytatólagosság egységével kapcsolatos védői álláspont sem. A bünszervezetben elkövető tudatának nem kell átfognia az általa elkövetett bűncselekmények büntetési tételének pontos ismeretét, mert ez ún. objektív büntethetőségi feltétel, amely független az elkövető tudatától. Nincs alapja annak, hogy a folytatólagosság teremtette törvényi egység rész-cselekményei és az üzletszerűség nem maradhat figyelmen kívül a bünszervezetben elkövetés esetén. A bünszervezet célja nem egy jelentőségű a célzattal, s ezáltal téves a VII. rendű terhelt védőjének felvetése az egyenes szándék szükségességére is.
- [59] A bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a csoport közép hierarchiájában álló, részben irányítást és szállítást végző VI. rendű és VII. rendű terhelt tudata az általuk megvalósított bűncselekmények lényegét átfogta, azaz azokat bünszervezetben követték el.
- [60] A Legfőbb Ügyészség egyéb ún. feltétlen (abszolút) eljárási

szabálysértést sem észlelt, s ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot a VI. rendű és VII. rendű terhelt tekintetében tanácsülésen a hatályában tartsa fenn.

- [61] 3. A VI. rendű és VII. rendű terheltek és védőik a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára észrevételt nem tettek.
- [62] A VII. rendű terhelt védője utóbb elmeorvos-szakértői véleményt csatolt, amely szerint ... VII. rendű terhelt tekintetében felmerült játék-függés ténye, és erre tekintettel, annak az elkövetéskori beszámítási képességre való hatásának a megvizsgálása érdekében igazságügyi pszichológus szakértő kirendelését, illetve szakvéleményének a beszerzését indítványozta.
- [63] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének, valamint a VIII. rendű terhelt védőjének a felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [64] 1. A Kúria Bfv.II.845/2018/4. számú végzésével a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének indítványa alapján indult jelen (Bfv.II.842/2018. számú) felülvizsgálati ügghöz egyesítette a VII. rendű terhelt védőjének indítványa alapján indult másik felülvizsgálati ügyet.
- [65] 1.1. A felülvizsgálati indítványok 2018. június 15. napján érkeztek a Kúriára. Időközben - 2018. július 1. napjával - azonban hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.). A Kúria a 2018. július 1-je előtt érkezett felülvizsgálati indítványokat a Be. alapján bírálta el, tekintettel arra, hogy a Be. 868. § (1) bekezdésében meghatározott átmeneti rendelkezés szerint az új törvény rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.
- [66] 1.2. A VII. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítvány elbírálására nyilvános ülés kitűzését indítványozta.
- [67] A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - tanácsülésen bírálja el, míg a (2) bekezdés alapján nyilvános ülésen határoz, ha a) a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozza, vagy b) ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja.
- [68] A jelen ügyben a terheltek javára került előterjesztésre felülvizsgálati indítvány. A tanács elnöke nem látta szükségesnek nyilvános ülés tartását, és e kérdésben indítvány nem köti. A Kúria ezért a főszabályt követve tanácsülésen bírálta el a felülvizsgálati indítványokat.
- [69] 2. A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárást függessze fel és kezdeményezzen normakontrollt az Alkotmánybíróságnál, mert a bünszervezet törvényi fogalma és a Kúria 4/2005. BJE jogegységi határozata sérti a jogbiztonság, a törvényesség és a bűnfelelősség alkotmányos követelményét.
- [70] 2.1. A Kúria a védő indítványával nem értett egyet.
- [71] A Kúria jogalkalmazóként - miként minden más bíróság - kötve van a törvényekhez. Magyarország Alaptörvényének 26. cikk (1) bekezdés 1. mondata értelmében a bírák a törvénynek

vannak alárendelve. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 2. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok - ezek közé tartozik a törvény is - érvényesülését.

- [72] A Kúria az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése alapján az ún. rendes bíróságok közé tartozik. A rendes bírósági szervezet legfőbb szerveként a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja ugyancsak tartalmazza, hogy a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Mindebből következően a jogegységi határozat kötelező az azt meghozó Kúriára is.
- [73] Nem kétséges, hogy a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy indítványra kezdeményezheti [Be. 489. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, és egyidejűleg az eljárást felfüggeszti [Be. 489. § (3) bekezdés]. Ennélfogva a Kúriának jogában áll a jogszabály (törvény) és a jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárás kezdeményezése.
- [74] Az erre irányuló indítványról a bíróság a mérlegelése alapján foglal állást. A Kúria nem látott kellő indokot arra, hogy az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló eljárást kezdeményezzen. A bünszervezet törvényi fogalma világos jogi norma és a 4/2005. BJE jogegységi határozat sem tartalmaz alaptörvény-ellenes megállapításokat, midőn annak értelmezési tartományát kibontotta.
- [75] Az ítélkezési gyakorlatban kijegesedett a bünszervezet és a bünszervezetben elkövetés megállapíthatóságának követelményrendszere, amiről a Kúria a továbbiakban jelen döntésében számot is ad.
- [76] A Kúria ezért elutasította a VI. és VII. rendű terhelt védőjének az eljárás felfüggesztésére és a normakontroll kezdeményezésére irányuló indítványát. Ezzel szemben pedig a Be. 513. § (1) bekezdés a) pontja kizárja a fellebbezés lehetőségét. Ez mutatja, hogy e tárgyban a bíróságnak döntési szabadsága van, vagyis a vonatkozó indítvány nem köti.
- [77] A Kúria megjegyzi, a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője a jelenlegi VI. rendű, akkor még III. rendű terhelt védelmében eljárva a 2014. december 19-én kelt beadványában az alapügyben első ízben lefolytatott másodfokú eljárásban már indítványozta az eljárás felfüggesztését és kezdeményezte a korábbi Btk. 137. § 8. pont, valamint a 4/2005. BJE jogegységi határozat normakontrollját. Ennek kapcsán intézkedés - amint azt a védő állította az indítványában - valóban nem történt.
- [78] E kérdésben a Legfőbb Ügyészség tévesen állította, hogy a védő alapügyben előterjesztett indítványát az elsőfokú bíróság megküldte az Alkotmánybíróság részére, amely azonban azt nem találta megalapozottnak.
- [79] Az alapügyben megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság elutasította a VI. rendű terhelt és védőjének illetékességi kifogását. Ezzel szemben az indítványozók alkotmányossági panasszal éltek a 2015. augusztus 31-én kelt beadványukban. Az Alkotmánybíróság főtíkára a 2015. november 17-

én kelt IV/2964-2/2015. számú átiratában arról tájékoztatta az elsőfokú bíróságot, hogy az Alkotmánybíróság nem indított érdemi eljárást.

- [80] 3. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének indítványa szerint a bíróság a VI. rendű terhelt tekintetében törvényes vád hiányában járt el.
- [81] A korábbi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a 373. § (1) bekezdés I.c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.
- [82] Ezzel szemben az új büntetőeljárás törvény szabályozásában - összefüggésben azzal, hogy már nem tartalmazza a korábbi Be. 2. § (2) bekezdésében meghatározott törvényes vád fogalmát sem - a törvényes vád hiánya már nem szerepel az érdemi felülvizsgálatot megalapozó ún. abszolút eljárási szabálysértések [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, 608. § (1) bekezdés] között.
- [83] A Legfőbb Ügyészség helyesen mutatott rá, hogy a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja kizárólag azt nevesíti a felülvizsgálatot is megalapozó abszolút eljárási szabálysértésként, ha a bíróság az arra nem jogosult által emelt vád alapján hozott határozatot. A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője azonban nem ezt kifogásolta. A cselekmény pontos körülírásának hiányát sérelmezte, ám ez a kifogás felülvizsgálatot már nem alapozhat meg.
- [84] A Kúria ehhez még hozzáteszi, a korábbi Be. 2. § (2) bekezdésében adott törvényes vád fogalmának eleme volt, hogy a vádat arra jogosult emelje, így ennyiben, de csak ennyiben „tovább él” a felülvizsgálatot is megalapozó törvényes vád hiánya.
- [85] A Kúria a felülvizsgálati indítvány ezen résznek elbírálását - a Be. 870. § (3) bekezdésének alkalmazásával - mellőzte.
- [86] Jelzi egyúttal, hogy az elsőfokú bíróság, majd a másodfokú bíróság a VI. rendű terhelt védőjének hivatkozása alapján már foglalkozott ugyanezzel a kérdéssel, és nem látták megvalósulni az állított törvénysértést (elsőfokú ítélet 147. oldal 2. bekezdés, másodfokú ítélet 9. oldal 1-5. bekezdés).
- [87] 4. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője szerint az elsőfokú bíróság úgy tartotta meg a tárgyalást, hogy azon egymással érdekellentétben álló más terheltek védelmét ugyanaz a védő, ... ügyvéd látta el.
- [88] A kérdés megvizsgálása során a Kúria abból indult ki, hogy a védő hivatkozása nem érintette sem a VI. rendű, sem a VII. rendű terheltet. Márpedig az ítélezési gyakorlat egyértelmű és töretlen. A felülvizsgálat az erre alapul szolgáló bármely ok esetén is csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére a felülvizsgálati indítványt az arra jogosultak benyújtották (EBH 2013.B.2.II.). A Kúria az eljárási szabálysértések kapcsán is csak azokra a terheltekre vonatkozóan bírálhatja felül a megtámadott határozatokat, akik terhére vagy javára a felülvizsgálati indítványt előterjesztették (BH 2016.170.). Felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett - a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálása során elkövetett - eljárási szabálysértés (BH 2006.42.III.). Az eljárási szabálysértés miatt előterjesztett felülvizsgálati indítvány esetén nincs lehetőség arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság olyan terhelt ügyében is lefolytassa az eljárást, aki nem terjesztett elő felülvizsgálati indítványt (BH 2000.533.). Felülvizsgálati eljárásban az a feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértés, ha a fiataalkorú terhelt és a felnőttkorú terhelt cselekményeinek egy eljárásban elbírálása

esetén a bíróság nem a fiataalkorúak ügyeire előírt összetételben jár el, csak a fiataalkorú terhelt felülvizsgálati indítványa esetén bírálható el (BH 2016.112.II.).

- [89] Rendes jogorvoslati eljárásban az egyik terheltre vonatkozó hatályon kívül helyezési ok kihathat a jogorvoslattal nem élő terheltre is [korábbi Be. 349. § (2) bekezdés], ám a felülvizsgálati eljárásban ez a szabály nem érvényesül. Ennek az az alapvető indoka, hogy egy alapítélet felülvizsgálatára kizárólagosan azon terheltet érintően kerülhet sor, akinek a tekintetében a felülvizsgálati indítványt előterjesztették. Ezt kívánja a jogerő (res iudicata) kímélete is. A Kúria hivatalból nem terjesztheti ki a felülvizsgálatot az alapügy olyan más terheltjére, akinek tekintetében indítvány nem lett előterjeszve (Kúria Bfv.II.323/2016/2.).
- [90] A Kúria (korábban: Legfelsőbb Bíróság) ítélezési gyakorlata tehát - a fentiekből kitűnően - következetes. A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője - mivel abban nem érintett - nem hivatkozhat a más terheltek tekintetében esetlegesen megvalósult eljárási szabálysértésre, adott esetben a kizárt védő elsőfokú bírósági tárgyalási részvételére. A VI. rendű és VII. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa e részében a törvényben kizárt indítvány.
- [91] A Kúria jelzi egyúttal, hogy a másodfokú bíróság a VI. rendű terhelt védőjének fellebbezése alapján (másodfokú ítélet 8. oldal 2. nagy bekezdés) már foglalkozott a kérdéssel, és nem látta megvalósulni az állított törvénysértést (másodfokú ítélet 9. oldal utolsó bekezdésétől 10. oldal első bekezdésével bezárólag).
- [92] 5. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője szerint az általa védett terheltek bűnösségének a megállapítása törvénysértő, mert a mobiltelefonok kiskereskedelmi forgalmi értékének meghatározása kizárólagosan igazságügyi tárgy- és értékszakértő feladata. Ennek ellenére a bíróságok a sértettek által közölt ún. listaárakat vették figyelembe.
- [93] 5.1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor [korábbi Be. 416. § (1) bekezdés 3. fordulat).
- [94] Ezen nem változtatott az új büntetőeljárási törvény. Aszerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen [Be. 648. § a) pont] felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].
- [95] A felülvizsgálat azonban olyan rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt okokból van helye. A jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, és nem nyitja meg a tények vitatásának, a tényállás támadásának a lehetőségét.
- [96] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát - továbbra is - kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [97] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ide értendő a bizonyítási indítványok elutasítása is, mert azok

indokoltságát a bíróság vizsgálat tárgyává teszi, ám szükségtelennek találja a tényállás tisztázásához. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

- [98] Ezért a bűncselekménnyel okozott kár összegének megállapítását, azaz a tényállást támadó részében a védő indítványa a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány.
- [99] Hasonlóképpen kizárt a VII. rendű terhelt védőjének a felülvizsgálati indítványa a VII. rendű terhelt elmeállapotának és ehhez kapcsolódóan az elkövetéskori beszámítási képességének a megvizsgálása érdekében igazságügyi pszichológus szakértő kirendelése iránt előterjesztett bizonyítás kezdeményezése körében.
- [100] A VII. rendű terhelt elkövetéskori beszámítási képességére vonatkozó esetleges újabb adat tény, perújítás elrendelését alapozhatja meg.
- [101] 5.2. A vagyon elleni bűncselekmények elkövetési értékének, illetve e bűncselekményekkel okozott kár meghatározása körében az ítélkezési gyakorlat töretlen.
- [102] A lopás érték szerinti minősítése szempontjából az eltulajdonított dolog kiskereskedelmi ára az irányadó. Ez akkor is érvényes, ha a lopást olyan személy sérelmére követték el, aki a dolgot nagy tételben, nagykereskedelmi áron szerezte be (BH 1993.659.). Az elkövetési érték tehát az áfával növelt kiskereskedelmi árnak felel meg. Ha pedig a konkrét dolog nem tárgya a kiskereskedelmi forgalomnak, a kiskereskedelemben kapható hasonló paraméterekkel rendelkező áru fogyasztói árát kell alapul venni. Ebből következően a termelő üzem sérelmére elkövetett lopások esetében a belső elszámolást szolgáló - valós forgalmi viszonyokat nem tükröző - előállítási érték nem lehet az elkövetési érték alapja (Magyar Büntetőjog I-III. - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest a Btk. 370. §-ához).
- [103] Ennek kapcsán a Kúria - mások mellett például a Bfv.III.1384/2015/4. számú végzésében is - kifejtette: „A vagyoni bűncselekmények esetén az elkövetési érték (kárról, vagyoni hátrányról) összege a történeti tényállás része, ezért annak a felülvizsgálati eljárás keretében történő támadása akkor is kizárt, ha az a jogi minősítés változtatását eredményezné”. Ugyanitt utóbb - a kommentár előbbi részének idézése után - úgy foglalt állást, hogy „(e)bből következően a termelő üzem sérelmére elkövetett lopási cselekményeknél a belső, a valóságos forgalmi viszonyokat nem tükröző nyilvántartási ár az elkövetési érték megállapításának nem lehet alapja.”
- [104] A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa ezzel maradéktalanul egyetért. Az idézett és helytálló álláspont értelmében - miután a terheltek által elkövetett csalással megszerzett mobiltelefonok kiskereskedelmi forgalomban voltak - a kínálati ár, és a jelen esetben annak megfelelő, azzal egyező ún. listaár felel meg a kiskereskedelmi forgalmi értéknek. Az pedig teljességgel közömbös, hogy a sértett cégek miként képezik az árakat. Akár adnak kedvezményt, akár nem adnak, az elkövetéskor aktuális kínálati kiskereskedelmi ár az irányadó. Ez az adott dolog értéke, s a jelen ügyben elkövetett csalásokkal a sértetteknek okozott kár, mint a vagyoniában okozott értékcsökkenés [korábbi Btk. 137. § 5. pont 1. fordulat, jelenleg: Btk. 459. (1) bekezdés 16. pont] összege.
- [105] A bűncselekményekkel okozott kár összegét pedig az irányadó tényállás rögzítette, így a VI. rendű és VII. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványának vonatkozó része a törvényben kizárt,

s ezért önmagában elutasítást vont volna maga után.

- [106] Ismét jelzi a Kúria, hogy ezzel a kérdéssel a VI. rendű terhelt védőjének kifogásolása alapján már ugyancsak foglalkozott a másodfokú bíróság, és helyes álláspontot foglalt el (másodfokú ítélet 15. oldal 4. bekezdésétől 16. oldal 1. bekezdéssel bezárólag).
- [107] 6. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője, valamint a VII. rendű terhelt védője szerint a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása folytán a bűncselekmények minősítése törvénysértő, s ezáltal törvénysértő a kiszabott büntetés is.
- [108] 6.1. A Kúria e kérdés megvizsgálása során mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a bünszervezetben elkövetés megállapítása nem tartozik a bűncselekmény minősítése körébe. A bünszervezetben elkövetés megállapítása olyan büntető anyagi jogi kérdés, amely közvetlenül a büntetés kiszabásához kapcsolódik, a büntetés kiszabása körében jelentős. A Kúria ezért a védői indítványokat a büntető anyagi jog egyéb szabályának a megsértéseként vizsgálta és erre figyelemmel tekintette felülvizsgálati oknak.
- [109] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [110] Ezen nem változtatott az új büntetőeljárás törvény. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen [Be. 648. § a) pont] a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a Btk. - minősítésen túli - más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat ba) alpont].
- [111] 6.2. A korábbi Btk. 137. § 8. pontja alapján a bünszervezet három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 459. § (1) bekezdés 1. pontjában adott fogalom-meghatározás ezzel egy az egyben azonos.
- [112] Ennek tisztázása és megállapítása azért is jelentős, mert a bünszervezet fogalmi ismérveit és bünszervezetben elkövetés megállapításának a feltételeit az ítélkezési gyakorlat már kellően kimunkálta. Értelmezte a 4/2005. BJE jogegységi határozat, és számos döntés került közzétételre a Bírósági Határozatok című kiadványban.
- [113] A bünszervezet idézett fogalom-meghatározását (is) a valódi tartalma szerint kell kezelni, mert az egyfelől ennyi, és másfelől nem több. Nem arról van szó, hogy e fogalmat elnagyoltan és sommásan szabályozták, hanem arról, hogy a bűncselekmény bünszervezetben elkövetésének megállapításához a törvényi követelményeken túlmenő többletkövetelmény nem szükséges (BH 2008.139.II.). „A fogalmi ismérvek törvényi meghatározása kimerítő, azok más ismérvekkel nem bővíthetők” (lásd uo. indokolás).
- [114] 6.3. A VII. rendű terhelt védőjének rövid utalásában szerepelt,

hogyan a bíróságok mellőzték a bűnszövetségben elkövetés megállapítását.

- [115] A korábbi Btk. 137. § 7. pontja alapján bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet. Ezt is ugyanígy szabályozza a Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja is.
- [116] A bűnszervezet és a bűnszövetség viszonyrendszere világos. Ha a bűnszervezet létrejön, akkor a bűnszövetség megállapítása szóba sem jöhet. Márpedig a bűnszövetséghez képest jelentős többletfeltételeket támaszt a törvény. Ilyen többletfeltétele, hogy nem legalább két, hanem legalább három személy alkotja; hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport; amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.
- [117] Midőn az alapügyben eljáró bíróságok a bűnszervezet létét és a bűnszervezetben elkövetést megállapították, ezzel - habár implicit módon - a bűnszövetségben elkövetés megállapítását elvetették.
- [118] 6.4. A védők - fogalmi elemek hiányát állítva - részben magát, a bűnszervezet létrejöttét és működését, részben a bűnszervezetben elkövetés megállapíthatóságát vitatták.
- [119] A kérdés megvizsgálása során fontos megismételni, hogy a jogkövetkeztetések helyessége - továbbra is - kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható. A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védőjének ellenérvei ugyanis több elemében az irányadó tényállásba ütköznek.
- [120] Az irányadó tényállás ellenében állította, hogy az nem tartalmazza kikből állt a bűnszervezet, s az csak abból derül ki, hogy kit ítélt el mint bűnszervezetben elkövetőt.
- [121] Ezzel szemben az elsőfokú bíróság világosan megjelölte: a bűnszervezet tagja az I. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű és VII. rendű terhelt, illetőleg **személy 1** (elsőfokú ítélet 150. oldal 6. bekezdés). Ezt követően pedig - s ekkor már (csupán) a vád alá helyezetteket számba véve - az I. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű és VII. rendű terheltek cselekvőségéről rögzítette, hogy nyilvánvalóan tisztában voltak azzal, hogy ugyanazon két sértett sérelmére elkövetett bűncselekményekben működtek közre (elsőfokú ítélet 151. oldal 4. bekezdés).
- [122] Ugyancsak az irányadó tényállásba ütköző állítás, hogy a bűnszervezetet valójában **személy 1** hozta létre, és iratellenes megállapítás, hogy a tényállás IV. pontjában a megvásárolt mobiltelefonokat a VI. rendű terhelt adta át az I. rendű terheltnek, akivel azokat közösen értékesítették.
- [123] A felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényálláshoz kötöttség folytán e körben kizárt a felülvizsgálat.
- [124] A Kúria egyedül abban értett egyet a VI. rendű és VII. rendű terhelt védőjével, hogy a másodfokú bíróság szerint az I. rendű terhelt a befolyt hasznót visszaosztotta (másodfokú ítélet 8. oldal 1. bekezdés), amit az elsőfokú bíróság nem rögzített. Ez valóban ellentmondás, amit a Kúria figyelmen kívül is hagyott.
- [125] A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője az alapítéletet helyenként félre is értelmezte.
- [126] Az elsőfokú bíróság a bűnszervezet vezetőjének (irányítójának) az I. rendű terheltet (és 2011. december 20-tól **személy 1**et), közbenső vezetőnek a VI. rendű és VII. rendű terheltet, míg végrehajtónak - a bűnszervezetben belül - a IV. rendű és V. rendű terheltet jelölte meg. „Félreolvasásnak” tudható be, hogy az elsőfokú ítélet „középső szinten” lévőként szövegezte a IV.

rendű, V. rendű és XIII. rendű terhelt, s majd csak az után a VI. rendű és VII. rendű terhelt szerepéről. Az elsőfokú ítélet nem is használta a IV. rendű, V. rendű és XIII. rendű terheltet érintően a „középső szint” kitételt, csak szövegkörnyezetben szól másodjára ezekről a terheltekről, s utánuk a VI. rendű és VII. rendű terheltekről (elsőfokú ítélet 29. oldal 3-5. bekezdés). Az elsőfokú bíróság „közbenső vezető”-nek (elsőfokú ítélet 150. oldal 6. bekezdés), míg a másodfokú bíróság „középirányító”-nak jelölte meg (másodfokú ítélet 17. oldal nagy 2-3. bekezdés).

[127] Tehát ebben szó sincs ellentmondásról az eljáró bíróságok között. A Kúria szerint a bünszervezet megléte akkor is megállapítható volna, amennyiben a VI. rendű és VII. rendű terhelteket netán a végrehajtók közé sorolták volna a bíróságok, hiszen kisebb létszám mellett a középszint nem is szükségszerű a működés szempontjából. Egy bünszervezet pedig működhet mindenféle személyi alá- és fölérendeltség, hierarchia nélkül is, midőn a tagjai egy sorban helyezkednek el, avagy akár tartósan, akár esetről-esetre is változhat tagjainak egy mégiscsak létező hierarchiában betöltött szerepe.

[128] 6.5. A Legfelsőbb Bíróság már megállapította, hogy a bünszervezet törvényi fogalom-meghatározásából fakadóan a csoport minimális létszámának a meghatározottsága, szervezettsége, összehangolt működése lényegileg ténykérdés, míg a szervezett működés hosszabb időtartamára és a csoport céljára a tényállás értékelésével lehetséges következtetést vonni (BH 2008.139. indokolás).

[129] 6.5.1. A bünszervezet létrejötte és működése tényként került rögzítésre a felülvizsgált ítéletben.

[130] 6.5.2. A bünszervezet tagjainak száma.

A megállapított tények alapján a bünszervezetet az I. rendű terhelt hozta létre, és működtette 2011 nyarától 2012 januárjáig (elsőfokú ítélet 151. oldal 3. bekezdés), bár a „januárjáig” megfogalmazás némileg bizonytalan, ámde a működés 2012 januárjában még folyt. A VI. és VII. rendű terheltet csak 2012. január 24-én vették őrizetbe és a X. rendű terhelt 2012. január 31-ig készítette a hamis közokiratokat.

[131] Az I. rendű terhelt tevékenységéhez „idővel” - azaz itt sem pontos meghatározással - a VI. rendű és VII. rendű terhelt, majd 2011. december 20-tól **személy 1** (elsőfokú ítélet 21. oldal 2. bekezdés) csatlakozott. Az I. rendű terhelt 2011 őszén szereztetett be kártyanyomtató gépet és hordozható számítógépet (elsőfokú ítélet 3. bekezdés). A XI. rendű és XII. rendű terhelt - az I. rendű terhelt rábírására és társai (a VI. rendű és VII. rendű terhelt esetében adattovábbítás) közreműködésével - hozzávetőlegesen 2011. október 5. napját „megelőző” időpont és 2012. január 13. napja között 31 esetben fénymásolással készített hamis közokiratokat (elsőfokú ítélet 24-29. oldal). A X. rendű terhelt 2011. november 1. és 2012. január 31. napjai között - az I. rendű terhelt rábírására és társai (a VI. rendű és VII. rendű terhelt esetében adattovábbítás és szállítás) közreműködésével készítette a hamis közokiratokat (elsőfokú ítélet 21. oldal 7. bekezdéstől 23. oldallal bezárólag). A VI. rendű terhelt 2011. október 24. és 2012. január 11. napja, míg a VII. rendű terhelt 2011. október 22. és 2012. január 21. napja között társaik gépkocsival szállításával - egy esetben a vásárló kísérésével (tényállás II.28. pont) - működtek közre a mobiltelefonok megvásárlásában (is).

[132] Mindebből következően kitűnik, hogy legalább a 2011. október 5. napját megelőző időtől a VI. rendű terhelt 2012. január 11-ig, míg a VII. rendű terhelt 2012. január 21-ig volt tagja a bünszervezetnek, és pedig úgy, hogy közreműködésük ideje alatt annak rajtuk kívül még tagja volt az I. rendű, IV. rendű, V. rendű terhelt és részben **személy 1**: összesen hat személy.

[133] A bünszervezetnek tehát mindvégig megvolt a törvényben megkövetelt három, sőt annál több, 2011. december 20. előtt öt, azután hat tagja.

[134] Ezzel a részvevők létszámára vonatkozó törvényi feltétel teljesült.

[135] 6.5.3. A szervezett, összehangolt működés.

A bűnszervezetet az I. rendű terhelt - és 2011. december 20-tól **személy 1** - működtette: vezette és a feladatokat elosztotta. Biztosította az anyagi forrást, beszerezte a kártyanyomtató gépet és a hordozható számítógépet, azokat a közokiratokat hamisító X. rendű terhelt rendelkezésére bocsátotta, bonyolította a hamis közokiratok XI. rendű és XII. rendű terhelt végezte fénymásolását, társait utasítással és információkkal látta el, meghatározta az egyes vásárlások helyszínét és a vásárolandó mobiltelefonok típusát.

- [136] A 2011. október 22. és 2012. január 21. napjai közötti időszakban, az ország különféle településein, párhuzamosan kétféle személyi felállásban folyt a mobiltelefonok vásárlása. A IV. rendű, V. rendű és XIII. rendű terheltek a fényképükkel, de más személyek adataival készült hamis személyi igazolványok és más hamis okiratok felhasználásával megkötötték az előfizetői szerződéseket és megvásárolták a mobiltelefonokat, majd azokat eljuttatták az I. rendű terhelthez. A VI. rendű és VII. rendű terhelt - a hamis közokiratok és hamis magánokiratok készítésében közreműködésén túli - fő feladata társaiknak gépkocsival szállítása volt a mobiltelefonokat árusító üzletekhez.
- [137] A Kúria számára nem kétséges, hogy a bűnszervezet öt-hat tagjának ténykedése eleve a feladatok elosztásában és összehangolásában álló koordinációt követelt. A technikai előfeltételek megteremtése, a több tucatnyi hamis közokirat és magánokirat készíttetése, a mobiltelefonok párhuzamosan kétféle személyi felállásban való az ország legkülönbözőbb helységeiben vásárlása tehát nyilvánvalóan szervezettséget és összehangolt működést igényelt.
- [138] „Az »összehangolt működés« tartalmát tekintve nem más, mint a benne cselekvő személyek egymást erősítő hatása. Ugyanakkor [...] az összehangoltság meglétének (természetéből adódóan) nem feltétele a bűnszervezetben cselekvők közvetlen kapcsolata, a más cselekvések, illetve a más cselekvők kilétének konkrét ismerete" (4/2015. BJE jogegységi határozat indokolás IV. pont).
- [139] A jelen ügyben a bűnszervezeten belül az összehangoltságot jól tükröző feladat-megosztás érvényesült: volt irányító (az I. rendű terhelt, majd vele együtt 2011. december 20-tól **személy 1**), és volt végrehajtó (a IV-V. rendű és XIII. rendű terhelt), de az irányítói és a végrehajtói szerep is vegyülhet, amit mutat, hogy az elsőfokú bíróság „közbenső vezető”-nek és a másodfokú bíróság „középirányító”-nak nevezte a VI. rendű és VII. rendű terhelteket.
- [140] Ekként teljesült a törvényben megkívánt szervezett, összehangolt működés feltétele is.
- [141] 6.5.4. A hosszabb időre szervezettség.
A bűnszervezet hosszabb időre szervezettsége kétségtelenül megállapítható, mivel 2011 nyaratól működtetetten a 2011. október 5. napját „megelőző” időtől létrehozták a mobiltelefonok majdani turpis vásárlásához szükséges dologi feltételeket (hamis közokiratok készíttetése), s azután a vásárlások mindkettőjük (a felülvizsgálattal érintett terheltek) részvételével 2011. október 22. és 2012. január 21. napjai között zajlott.
- [142] A IV. rendű terhelt előbb 2011. december 12-15. napjai között őrizetben volt, majd 2012. január 13-tól, míg a VI. rendű és VII. rendű terhelt egyaránt 2012. január 24-től előzetes fogvatartásba került, míg a X. rendű terhelt 2012. január 31-ig készítette a hamis közokiratokat. A bűnszervezet tehát hozzávetőlegesen fél évig működött, s tevékenységével csak a kényszerítő körülmények hatására hagyott fel.
- [143] A számba vett körülmények megállapított tények. Egyébiránt erre a hozzávetőlegesen félévnnyi működésből következtetés is vonható.
- [144] A hosszabb időre szervezettség feltétele tehát ugyancsak teljesült.
- [145] 6.5.5. A bűnszervezet célja.
A bűnszervezet célja világos, értékes mobiltelefonok csalárd vásárlása. A VI. rendű és VII. rendű terheltek - függetlenül a bűncselekmények folytatólagos elkövetéssel képezett törvényi egységétől, miután azt nyilvánvalóan nem a bűnszervezet hozza létre - egyaránt több tucatnyi részecselekményből álló, sértettenként is egy-egy csalás-sorozat keretében, értékes mobiltelefonok vásárlásában vettek részt.
- [146] A bűnszervezet tagjainak nem a bűnszervezet által elkövetett bűncselekmény büntetési tételét,

hanem az elkövetett bűncselekmény alapjául szolgáló tényeket kell ismernie.

- [147] A bűnszervezetben elkövető tudatának nem is kell átfognia az általa elkövetett bűncselekmények büntetési tételének pontos ismeretét (Magyar Büntetőjog I-III. - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjához, a bűnszervezet fogalmához).
- [148] Az elvileg bármely szándékos bűncselekményhez kapcsolható bűnszervezet célja nem azonos az egyes bűncselekmények törvényi tényállásában szabályozott és az elkövető aktuális tudattartalmában tükröződő célzattal, következésképpen a megkívánt szándékosságon belül annak mindkét alakzata (Btk. 7. § 1. fordulat: egyenes szándék, 2. fordulat: eshetőleges szándék) megalapozhatja a bűnszervezetben elkövetés megállapíthatóságát. A VII. rendű terhelt védője tehát eleve tévesen igényli az egyenes szándék meglétét a bűnszervezetben elkövetés megállapításához. Az irányadó tényállásból mindezekről függetlenül sem olvasható ki, hogy a VI. rendű és VII. rendű terheltek eshetőleges szándékkal vettek volna részt az egyes részselekmények elkövetésében.
- [149] Tehát a bűnszervezet céljára vonatkozó feltétel is teljesült.
- [150] 6.5.6. A bűnszervezet belső hierarchiája.
Nincs olyan törvényi követelmény, hogy bármilyen belső hierarchiának, alá- és fölérendeltségnek, parancsrendszernek, konspiratív kapcsolattartásnak, a hatóságok felé egységes fellépésnek kellene megvalósulnia a bűnszervezet megállapításához - a bűnszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat (BH 2016.234.II.).
- [151] A bűnszervezet „nem bűnözők pusztá szövetsége vagy az elkövetett bűncselekmények kumulációja. Az elkövetési alakzat veszélyessége abból fakad, hogy a bűnszövetség a tagoktól elkülönülő, önálló hatalmi entitássá válik, amely káros hatásait így tartósan és széles körben képes kifejteni. A bűnszervezetben történő elkövetés ezért az államtól a társadalom fokozottabb és hatékonyabb védelmét kívánják meg.” {3031/2017. (III.7.) AB határozat [71]}.
- [152] 6.5.7. A haszonszerzési célzat.
Nem támasztható a törvényben meghatározottakon túlmenő olyan többletkövetelmény sem, hogy a bűnszervezet ismérve a bűncselekmények elkövetéséből származó haszonszerzés (profitszerzés) általi motiváltság. Ezen ismérv előírásának hiánya nyilvánvalóan abból ered, és azért helyes, mert létezhet haszonszerzés által nem motivált bűnszervezet is. Ilyen lehet, ha az pl. emberek életére tör politikai, faji, vallási, származási vagy egyéb indítók alapján. Bűnszervezet esetében a motívum és a cél haszonszerzésre irányultság nélkül is egybeeshet.
- [153] A Legfelsőbb Bíróság akkor, amikor kimondta, hogy a bűnszervezetben elkövetés megállapításához a törvényi követelményeken túl többletkövetelmény nem szükséges, kifejezetten utalt a bűnös profitszerzés célzatára (BH 2008.139.II.).
- [154] A Legfelsőbb Bíróság ugyanezen döntésének indokolásában rámutatott arra is, hogy a bűnszervezettel kapcsolatos nemzetközi jogi aktusok közvetlen belső alkalmazása nem megengedett, nem elfogadott. Azok csak a belső jogalkotásra lehetnek hatással, annak jelenthetnek szabályozási kötelezettséget. Nem része tehát a törvényi fogalomnak a jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata, a „bűnös profitszerzés” vagy az erre való törekvés.
- [155] Ennek az álláspontnak azért van jelentősége, mert - amint azt a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjához a törvényjavaslat miniszteri indokolása is idézi - az Európai Unió Tanácsa 2008/841/IB kerethatározata 1. Cikk 1. pontja szerint: a bűnszervezet „olyan, kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében”.
- [156] A korábbi Btk. és az annak szabályozását átvevő Btk. két ponton is eltér ettől: egyrészt a „legalább négy évig terjedő” elem helyébe az „öt évi vagy ezt meghaladó” feltétel került, valamint elhagyta az „anyagi haszonszerzés” feltételét. Mindkettő nyilvánvaló törvényalkotói döntés. Az anyagi

haszonszerzésre (bűnös profitszerzésre) irányultság elhagyása folytán pedig, ha van ilyen irányultság, ha nincs, a bűnszervezetben elkövetés megállapítható. Ezáltal teljességgel közömbös, hogy - jelen esetben a VI. rendű és VII. rendű terheltet - vezette-e ilyen irányultság, illetőleg részesült-e a közreműködésével elkövetett bűncselekményekkel szerzett haszonból.

- [157] A Kúria megjegyzi, hogy a Maastrichti Szerződés (Szerződés az Európai Unióról) 34. § cikk (2) bekezdés b) pontja értelmében a Tanács „kerethatározatokat fogadhat el a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közvetítése céljából. A kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyják. A kerethatározatoknak nincs közvetlen hatálya.”
- [158] Az tény, hogy a csalást elkövető tettesek a bűncselekményeket jogtalan haszonszerzés célzatával követték el és ezt a részesként közreműködő VI. rendű és VII. rendű terheltek tudata is átfogta. Emellett a VI. rendű és VII. rendű terheltek is volt (saját) anyagi motivációja, mert egyrésről az I. rendű terhelt által működtetett bűnszervezetnek a mobiltelefonok csalárd megvásárlásával nem is lehetett más felismerhető és ésszerű célja, mint a megszerzett több tucatnyi mobiltelefon értékesítése, másrésről az így képzett bevétel (haszon) tagok közötti felosztása. Ez meg is történt. Az irányadó tényállás tartalmazza is, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt rendszeres haszonszerzésre törekedve vett részt az elkövetésben. Az pedig egy további kérdés, hogy ki, milyen mértékben részesült az elért haszonból.
- [159] Mindezekre tekintettel a VII. rendű terhelt védője által megkövetelt, az életvitelszerű megélhetés biztosítására alapítottság, a magas fokú konspiráció, a fejlett (alá-fölérendeltséggel, utasítási joggal biztosított) hierarchia, illetőleg a VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője részéről igényelt olyan magasabb szintű koordináció, amely magában foglalja a szervezeten belüli hierarchikus viszonyokat, az egyes tevékenységi szintek elkülönülését, a parancsok kiadásának rendszerét, a kapcsolattartás nyílt és konspirált módszereit, a juttatásokat, a kifelé történő egységes fellépést, egyaránt minden elemében elszakad a bűnszervezet legális fogalmától. A védők olyan igényt támasztottak, amit abból nem lehet levezetni.
- [160] A bűnszervezet megállapíthatósága független attól, hogy tagjai azt ténylegesen miként működtetik. Ennélfogva mindazok a jellemzők, amit a védők hiányolnak akár lehetnek is, de nem szükségszerűen a bűnszervezet tényleges működésének a jellemzői. A bűnszervezet akkor is bűnszervezet, ha abban nem érvényesül valamiféle merev parancsuralmi alapú személyi hierarchia, racionális konspiráció, haszonszerzési motiváció, egységesített külső fellépés, és minden egyéb, a törvényi fogalmon kívül eső szempont.
- [161] Az elsőfokú bíróság viszonylagos konspirációnak értékelte, hogy a terheltek használták a megszerzett SIM-kártyákat (elsőfokú ítélet 29. oldal 1. bekezdés) azzal, hogy a nagymértékű konspiráció nem előfeltétele a bűnszervezetnek (elsőfokú ítélet 151. oldal 1. bekezdés). Ez annyiban helyesbítendő, hogy a konspiráció semmilyen mértékben nem szükséges feltétele a bűnszervezetnek. A bűnszervezet tetszőlegesen választja meg a módszereit. Ahhoz csupán annyi ráció szükséges, amennyi nélkül nem követhetik el a bűncselekményeket, vagyis nem állítható az sem, hogy a bűnszervezet létrehozása és működtetése valamiféle magasabb intellektust követelne a tagjai részéről.
- [162] 6.5.8. A tudattartalom.
A VI. rendű és VII. rendű terhelt közös védője - irányadó tényállástól eltérően - alaptalanul állította, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt nem ismerte a bűnszervezet célját, amire csak a részvételükkel érintett részeselekményekből vonhattak következtetést.
- [163] Az irányadó tényállás szerint a VI. rendű és VII. rendű terheltek tisztában voltak azzal, hogy az okiratok hamisak és azokat mire fogják felhasználni. Ezt meghaladóan pedig annak a tudatában

szállították társaikat, hogy ők milyen bűncselekményt fognak elkövetni.

- [164] A VI. rendű és VII. rendű terhelt védője egyenesen azt állította, a tényállásban nem is szerepel, hogy a VI. rendű és VII. rendű terhelt tudott arról, hogy tevékenységükkel bűnszervezet működéséhez nyújtanak segítséget. Ennek azután maga mondott ellent, amikor hivatkozott az elsőfokú ítélet 152. oldal 2. bekezdésében foglaltakra [Aszerint ugyanis: „mindezen ismérveket a bűnszervezetben elkövetéssel érintett vádlottak tudata a cselekmények elkövetésekor átfogta [...] mind a végrehajtó, így IV. r. és V. r. vádlottak, mind a végrehajtók, így a IV. r. és V. r. vádlottak, mind a közbenső vezetők, azaz a VI. r. és VII. r. vádlottak ismerték a csoport működését, annak felépítését, illetőleg tisztában voltak egymás tevékenységének mintegy láncolatos jellegével is"], és ezt meghaladóan, a felülvizsgálati indítványokkal kizárólagosan érintett VI. rendű és VII. rendű terhelteket nem érintő, s ezért tekintetükben figyelembe sem vehető módon mégis azt vitatta, hogy másokat (pl. a XIII. rendű terheltet) miért nem tekintették a bíróságok bűnszervezetben elkövetőnek.
- [165] A Kúria eljáró tanácsának álláspontja - támaszkodva a Bfv.II.1256/2015/5., Bfv.II.1424/2015/9., Bfv.II.1643/2015/4. és Bfv.II.1358/2016/6. számú határozataiban már kifejtettekre - a következő:
- [166] Abból indult ki, hogy - miként az előbbieken már rögzítette - a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2. indokolás, BH+ 2014.9.388.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.).
- [167] Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.).
- [168] A BH 2011.3. döntés indoklása ezt szemléltessé tette: „Az ügyben eljáró bíróságok ténybeli következtetéssel állapították meg, hogy a terhelt azért vágott a sértett járműve elé, mert meg akarta állítani. A sértett az ütközést csak úgy tudta elkerülni, hogy a járdára felhajtott, a közvetlen veszélyhelyzet fennállt. Ebből következően az irányadó tényállás támadását jelenti annak vitatása, hogy a terhelt közlekedési szabályszegése és ezzel okozati összefüggésben a közvetlen veszélyhelyzet kialakítása nem volt szándékos. Ezért a Be. 423. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel a felülvizsgálati indítvány ebben a részében törvényben kizárt.”
- [169] Egyfelől a tényből tényre vont következtetés is tény, másfelől a jogkövetkeztetésnek is ténybeli alapon kell nyugodnia - akkor is, ha a jogkövetkeztetés közvetlenül egy vagy több megállapított tényből került levonásra (Ellenkező esetben a jogkövetkeztetés, mint tudati tény nem is volna kontrollálható.). Ebből pedig az következik, hogy - mivel az ítéleti tényállás részei lehetnek a tudati tények is - amennyiben az irányadó tényállás egyidejűleg akár primer, akár sekunder tényként és értelemszerűen jogkövetkeztetésként is tartalmazza az elkövető cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya.
- [170] A Bfv.II.1256/2015/5. számú határozat vonatkozó része {a tényállás részévé tett tudati tények kapcsán „a vitathatóság csak akkor eshet el, amennyiben a szűkebb értelemben vett tényállásba [korábbi Be. 258. § (3) bekezdés c) pont] tartozó külső, a kívülvilágban megjelenő tényekből, életbeli jelenségekből a belső tények valóban következnek"} ennek nem mond ellent.
- [171] A Kúria megállapította, hogy a tényállás részévé tett tudattartalom a jelen esetben is támadhatatlan. Különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tudati tények [a bűnszervezet

fogalmi elemeire vonatkozó „mindezen ismérveket a bünszervezetben elkövetéssel érintett vádlottak tudata a cselekmények elkövetésekor átfogta [...] mind a végrehajtó, így IV. r. és V. r. vádlottak, mind a végrehajtók, így a IV. r. és V. r. vádlottak, mind a közbenső vezetők, azaz a VI. r. és VII. r. vádlottak ismerték a csoport működését, annak felépítését, illetőleg tisztában voltak egymás tevékenységének mintegy láncolatos jellegével is” - elsőfokú ítélet 152. oldal 2. bekezdés] messzemenőig megfelelnek az ugyancsak rögzített külső történéseknek.

- [172] Valamely tudati elem, tudati tény beépítése a ténymegállapítások sorába - ha nem is követelmény, de - elfogadható a bíróságok részéről. A lényeg az, hogy a szűkebb értelemben vett történeti tények és a beépített tudati tény között kétségtelenül fennálló organikus (szerves) kapcsolódás legyen. Ha nem bomlik meg a történeti tények és a beépített tudati tény kapcsolódásának szerves kapcsolata, kifogás nem tehető.
- [173] A jelen ügyben az alapítélet tényállásában rögzített történeti tényekből aggálytalan következtetés vonható a rögzített tudati tényekre. Éppen e tudati tények közvetítik azt, hogy min alapul és miért helyes a bünszervezet megállapítása. Az alapítélet ily módon ésszerű, organikus (szerves) egységet mutató ténymegállapításokat tartalmaz.
- [174] Az elsőfokú bíróság, majd felülbírálata során az ezt megerősítő másodfokú bíróság tehát elvégezte a 4/2015. BJE jogegységi határozat II. pontjában előírt, az indokolás IV. pontjában körülírt vizsgálatot [a (korábbi) Btk. 98. § (1) bekezdése akkor alkalmazható, ha az elkövető tudata a bünszervezet (korábbi) Btk. 137. § 8. pontjában meghatározott tárgyi ismérveit átfogja].
- [175] 6.5.9. A Kúria érdemben sem értett egyet a védők álláspontjával.
A VII. rendű terhelt védője által vázolt alkalomszerű csoportosulásnak (laza társulásnak) nincs semmiféle ténybeli alapja, már csak azért sem, mert éppen hogy a bünszervezet kifejezett módon és sorozatosan maga kereste, nem pedig kihasználta a tőle függetlenül előállt alkalmat/alkalmakat.
- [176] A bünszövetséghez [Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pont] megkívánt előzetes megállapodás a bűncselekmények szervezett elkövetésében része a bünszervezet fogalmának is, hiszen a bünszervezet eredendően bűncselekmények szervezett elkövetésére létrehozott elkövetői formáció.
- [177] Ilyen formalizált (írásbeli vagy verbális) megállapodás nem szerepel az irányadó tényállásban. A bűncselekmények elkövetésére történő előzetes megállapodás azonban hallgatólagos is lehet. A bünszövetségről szóló IV. BED büntető elvi döntés 4. pontja szerint a „megállapodás formáját illetően a törvény nem tartalmaz, de nem is tartalmazhat taxatív felsorolást. A konkrét eseteket tekintve a leggyakoribb a szóbeli (vagyis a kifejezett) megállapodás. De megállapodás a hallgatólagos, a félreérthetetlenül a bűnözésre irányuló akarategység is. Ilyen megállapodásra általában az olyan cselekményeknél lehet következtetni, ahol az elkövetők ismétlődően, az azonos vagy a hasonló alkalmat keresték, vagy használták fel a bűncselekmények megvalósításához. Amikor tehát az elkövetők ráutaló magatartásából egyértelműen ismerhető fel a bűnözésre irányuló következtetesség, tervszerűség és akarategyezőség, akkor valósul meg a hallgatólagos megállapodás.”.
- [178] A jelen ügyben pedig - függetlenül attól, hogy a 4/2005. BJE jogegységi határozat szerint a bünszervezetben elkövetés azzal szemben is megállapítható, aki eseti jelleggel akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg - a sorozatos, az alkalomkereső és rendre azonos módszerű elkövetésből aggálytalanul megállapítható a legalább hallgatólagos megállapodás megléte.
- [179] 7. A védők szerint a bűncselekmény törvénysértő minősítése (helyesen a

Btk. más szabályának megsértése) miatt törvénysértő büntetést szabott ki a bíróság.

- [180] A már ismertetett Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat ba) alpontjának szabályozása megegyezik a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulatában foglaltakkal. Ekként alkalmazhatóak az adott körben korábban kimunkált döntések.
- [181] A kiszabott büntetés önmagában nem támadható, e kérdésben az ítélkezési gyakorlat következetes. Ha a felülvizsgálattal érintett cselekmények vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, a büntetés önálló vizsgálatára az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). A 2018. július 1. napja utáni helyzetben ugyanez értendő a 2017. évi XC. törvény 649. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat ba) alpontjára.
- [182] Továbbá a kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és eshet felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésen túl - a büntető anyagi jogi törvény valamely mérlegelést nem tűrő, azaz parancsoló jellegű rendelkezésébe ütközve volna a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264.II.). Ilyen törvénysértésre a védők nem hivatkoztak, s ilyen törvénysértést a Kúria sem észlelt.
- [183] A büntetés kiszabás nem képezheti önmagában a felülvizsgálat tárgyát, így az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabás során a büntetés célját, a büntetés kiszabás elveit, illetőleg a büntetés kiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BK véleményt miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III. - korábbi hivatkozások aktualizálásával).
- [184] A felülvizsgálati indítványok tehát a büntetés kiszabását sérelmező részükben a törvényben kizárt indítványok.
- [185] 8. Kúria a Be. 656. § (3) bekezdése alapján hivatalból elvégzett vizsgálata eredményeként hatályon kívül helyezést megalapozó más ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértést sem észlelt.

Az indítványok elvi tartalma

- [186] 1. Az eljárás felfüggesztése és normakontroll érdekében az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése a bünszervezet törvényi fogalma és a 4/2005. BJE jogegységi határozat alaptörvényellenességének a megvizsgálása érdekében.
2. A bíróság törvényes vád hiányában járt el.
3. A tárgyalást a bíróság olyan személy (védő) távollétében tartotta meg, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező.
4. A bíróság a terheltek bűnösségét törvénysértéssel állapította meg.
5. A bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása következtében a bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabására került sor.

A döntés elvi tartalma

- [187] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- A bünszervezet megléte és a bünszervezetben elkövetés megállapítása törvényes.
- I. A bünszervezetben elkövetés megállapítása nem vonható a bűncselekmény minősítése körébe. Ettől függetlenül a bünszervezetben elkövetés megállapítása olyan büntető anyagi jogi kérdés, amely a büntetés kiszabás során jut jelentőséghez.
- II. A bünszervezetben elkövetés megállapíthatóságának a feltételeit a büntető anyagi jog kimerítően határozza meg. Ezt meghaladó szempontok nem vehetőek figyelembe.
- III. A korábbi törvényes vád hiánya már nem felülvizsgálatot megalapozó ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés, s kizárólag akkor esik felülvizsgálat alá, amennyiben a vádat nem arra

jogosult emelte.

IV. A felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett terhelt tekintetében esetlegesen megvalósult eljárási szabálysértés vizsgálatának nincs helye a felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében.

Záró rész

- [188] A kifejtettek alapján a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva – VII. rendű terhelt védője és a VI. rendű és VII. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot mindkét terhelt tekintetében, nem ügydöntő végzéssel hatályában fenntartotta [Be. 662. § (1) bekezdés].
- [189] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. A végzés ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2018. december 10.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
Lévai Viktória
tisztviselő